

BILAGA 3. NULÄGE OCH FRAMTIDSANALYS

NACKA AVFALLSPLAN 2027-2032

NTN-2025-00246
2026-09-22
NACKA KOMMUN

Innehållsförteckning

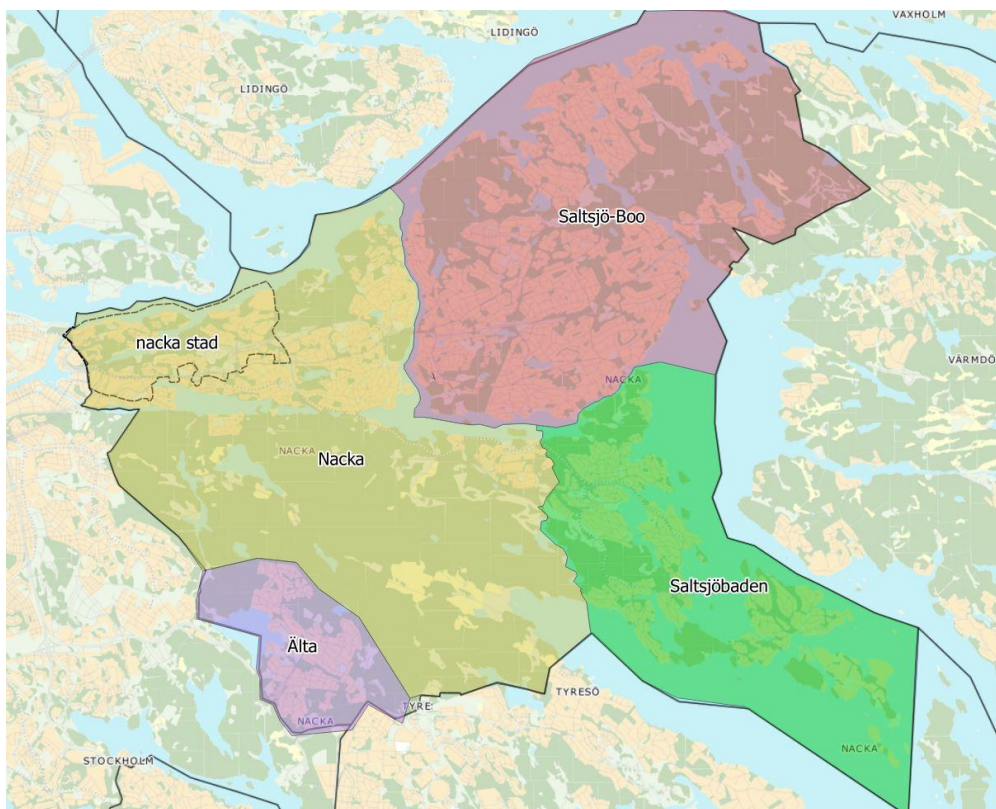
1.	Nacka kommun - basfakta.....	2
1.1.	Geografi.....	2
1.2.	Befolkning.....	2
1.3.	Näringsliv.....	3
2.	Avfallsmängder i kommunen 2025	3
3.	Trender i samhället och framtidsspaning.....	4
4.	Cirkulära tjänster, delning och återbruk i Nacka	6
4.1.	Nuläge.....	6
4.2.	Utveckling 2027–2032.....	6
5.	Avfallshantering i Nacka.....	7
5.1.	Rest- och matavfall.....	7
5.1.1.	Nuläge.....	7
5.1.2.	Utveckling 2027–2032.....	8
5.2.	Förpackningar och returpapper	9
5.2.1.	Nuläge.....	9
5.2.2.	Utveckling 2027–2032.....	10
5.3.	Grovavfall och trädgårdsavfall	10
5.3.1.	Nuläge.....	10
5.3.2.	Utveckling 2027–2032.....	11
5.4.	Farligt avfall	11
5.4.1.	Nuläge.....	11
5.4.2.	Utveckling 2027–2032.....	12
5.5.	Textil	12
5.5.1.	Nuläge.....	12
5.5.2.	Utveckling 2027–2032.....	12
5.6.	Bygg- och rivningsavfall.....	13
5.6.1.	Nuläge.....	13
5.6.2.	Utveckling 2027–2032.....	13
5.7.	Sammanfattningsvis kring utvecklingen 2027–2032	14
6.	Referenser	15

I. Nacka kommun - basfakta

I.1. Geografi

Nacka är en del av tätorten Stockholm och centralort i Nacka kommun, Stockholms län. Centralorten ligger på västra Sicklaön, ett område där det planeras en förtätning och nybyggnation som även kallas Nacka stad. Området är främst service- och bostadsort med kommunen som största arbetsgivare. Nacka kommun gränsar västerut till Stockholms stads innerstad och österut till skärgården i Värmdö kommun. Den norra kusten gränsar till Lidingös och Vaxholms vattenområden och söderut ligger Tyresö kommun.

Den sammanlagda landytan är 96 km², och den totala ytan med tillhörande vatten uppgår till 100 km². Kommunen kan delas upp i fyra huvudområden; Sicklaön/Nacka, Saltsjö-Boo, Fisksätra-Saltsjöbaden och Älta, se Figur 1. Skurubron förbinder Boo med de övriga områdena. Kommunen har även 38 insjöar och cirka 20 mindre öar utan broförbindelse med permanentboende och/eller fritidsboende.

Figur 1. Karta över kommunens olika delar.

I.2. Befolkning

Nacka kommun hade vid 2025 års utgång en folkmängd på 113 730 invånare. Nacka är en växande kommun. Till år 2040 förväntas befolkningen öka med nästan 18 000 invånare. Under den senaste tioårsperioden har snittet för den

årliga befolkningstillväxten varit ca 1 500 personer. Fram till 2030 beräknas befolkningen växa i snitt med cirka 1 000 personer per år.

Folkmängd per kommun del 2025

Sicklaön	43 812
Boo	37 240
Fisksätra-Saltsjöbaden	18 780
Älta	13 646

Antal bostäder 2025:	49 498
varav lägenheter i flerbostadshus	30 418
varav småhus	16 435
varav specialbostäder, t.ex. äldreboenden	2 218
övriga hus	427

1.3. Näringsliv

Näringslivet har historiskt haft en industriell prägel. Industrierna i Nacka har idag minskat betydligt i antal. Numera är service- och tjänstesektorn dominerande. Den största arbetsgivaren är Nacka kommun. Pendlingen till Stockholm är omfattande. Det är lätt att ta sig till Nacka och många nya arbetsplatsområden ligger endast några minuter från Stockholms innerstad.

2. Avfallsmängder i kommunen 2025

Här redovisas avfall som samlats in i Nacka under kommunalt ansvar. Tabell 1 anger både totalt insamlade mängder för 2025 samt per person. Som jämförelse anges även genomsnittliga mängder per person för Sverige. Det visar att mängden insamlat hushållsavfall, matavfall, farligt avfall, grovavfall och trädgårdsavfall är lägre i Nacka jämfört med genomsnittet för riket. Det kan förklaras av att Nacka har en större andel flerbostadshus jämfört med landet i stort. Uppkomna mängder avfall per person i flerbostadshus är i regel lägre än i enbostadshus.

Tabell 1: Totalt insamlade mängder kommunalt avfall inkl bygg- och rivningsavfall under kommunalt ansvar i Nacka år 2025, samt insamlad mängd per person i Nacka respektive Sverige¹

Typ av avfall	Nacka Total mängd (ton)	Nacka (kg/person)	Sverige, medel (kg/person)
Matavfall	3947	35	42
Restavfall	14702	131	130
Förpackningsavfall	5893	56	59
Returpapper	600	5	9
Grovavfall, exkl trädgårdsavfall	11651	104	146
Trädgårdsavfall	3554	32	41
Farligt avfall inkl elavfall och batterier	1942	18	25
Hushållsavfall, totalt inkl trädgårdsavfall	43 331	381	453

I tabell 2 nedan visas utvecklingen för insamlade mängder avfall för perioden 2019-2025. En tydlig trend är att restavfallet minskar.

Tabell 2: Insamlade mängder kommunalt avfall inkl bygg- och rivningsavfall under kommunalt ansvar i Nacka år 2025 (kg/pers)

Typ av avfall	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Matavfall	24	29	32	34	30	37	35
Restavfall	171	157	156	145	140	134	131
Förpackningsavfall	36	40	41	37	37	54	56
Returpapper	14	11	8	8	7	6	5
Grovavfall, exkl trädgårdsavfall	115	128	107	93	88	88	104
Trädgårdsavfall	27	35	30	32	35	32	32
Farligt avfall inkl elavfall och batterier	17	21	19	16	16	16	18
Hushållsavfall, totalt inkl trädgårdsavfall	405	421	392	365	353	366	381

3. Trender i samhället och framtidsspaning

Hur samhället utvecklas fram till 2032 påverkar i hög grad hur avfallshanteringen behöver planeras, styras och fungera. Under de senaste åren har händelser som pandemin, stigande priser, ökad e-handel samt kriser och konflikter visat hur förutsättningarna i samhället kan förändras snabbt. För kommuner innebär det att avfallssystemen behöver vara både robusta och anpassningsbara i en omvärld där beteenden, materialflöden, lagkrav och teknik förändras.

Avfall Sverige, intresseorganisationen för kommunala avfallsorgan, tog 2023 tillsammans med Kairo Future fram en trendanalys med sikte på 2032 [1] – samma tidshorisont som denna avfallsplan. Analysen visar att utvecklingen

¹ Avfall Web Statiska rapporter, trendrapport insamling

påverkas av fem övergripande områden: digitalisering, hållbarhet, människor och platser, politik och institutioner samt avfall och återvinning. Tillsammans ger dessa trender en bild av ett mer komplext men också mer möjlighetsdrivet samhälle, där kommunens roll inom avfallsområdet både breddas och förändras.

Digitaliseringen väntas påverka hela avfallskedjan – från konsumtion till insamling, sortering och uppföljning. Datadrivna arbetssätt, sensorer, automatisering, AI och nya digitala tjänster skapar möjligheter till effektivare ruttplanering, bättre service och ökad spårbarhet i materialflöden. Digitala produktpass och ökad transparens i leverantörskedjor kan på sikt göra det enklare att reparera, återbruka och materialåtervinna produkter. Samtidigt ökar kraven på kommuner att kunna använda data strategiskt och utveckla tjänster som möter invånarnas förväntningar på tillgänglighet, enkelhet och individanpassning.

Hållbarhetsomställningen väntas samtidigt förändra både regelverk och marknader. EU:s ökade fokus på cirkulär ekonomi, hållbarhetsrapportering, taxonomi och producentansvar driver utvecklingen mot mer resurseffektiva system. Material får ett högre värde, återvinningsteknik utvecklas och fokus ökar på att ersätta jungfruliga råvaror med återvunnet material. Nya material och mer komplexa produkter kan samtidigt göra avfallshanteringen mer avancerad. Omställningen innebär också ökade investeringsbehov och svåra prioriteringar, där frågor om kostnader, ansvar och tillgång till energi kommer att påverka både nationell politik och kommunal verksamhet. Den här texten kanske kan utvecklas?

Befolkningsutveckling, urbanisering och förändrade livsstilar påverkar också framtidens avfallshandling. Nacka väntas fortsätta växa, samtidigt som invånarnas behov blir mer varierade. En större och mer diversifierad befolkning innebär ökade krav på flexibla lösningar, tillgänglighet och service. E-handel, nya mobilitetsmönster och tjänstebaserad konsumtion förändrar hur varor används, delas och transporteras, vilket påverkar både mängden avfall och var i samhället avfall uppstår. Förväntningar på att tjänster ska vara enkla, snabba och tillgängliga ”på mitt sätt” antas också påverka hur kommunens avfallstjänster behöver utformas.

Den politiska utvecklingen pekar mot ökad reglering, fler standarder och ett växande fokus på beredskap, säkerhet och robusthet. EU:s regelverk får allt större genomslag, samtidigt som klimatfrågan i högre grad kopplas till juridik, styrmedel och uppföljning. För kommuner innebär detta både ökade krav och nya möjligheter. Kommunens roll inom avfallsområdet kan i högre grad komma att handla om att vara samordnare, möjliggörare och stabil aktör i ett landskap där ansvar fördelas mellan offentliga och privata aktörer.

Samtidigt förändras själva avfallsområdet. Materialflöden blir mer komplexa, nya avfallsfraktioner tillkommer och avfallsbrottslighet väntas öka i takt med att avfall får högre ekonomiskt värde. Särskilt bygg- och rivningsavfall lyfts som ett område

där riskerna är stora. Detta ställer högre krav på kontroll, samverkan och system som är utformade för att både förebygga fel och hantera nya risker.

4. Cirkulära tjänster, delning och återbruk i Nacka

4.1. Nuläge

I Nacka kommun finns i dag flera initiativ som bidrar till cirkulära tjänster, delning och återbruk. Arbetet drivs både av kommunen, Nacka vatten och avfall NVOA och av privata aktörer, med målet att använda resurser mer effektivt och minska mängden avfall.

Slut cirkeln är ett samarbete mellan Nacka kommun, NVOA, Företagarna Nacka Värmdö och Boo Energi. Satsningen ska stärka Nackas utveckling inom cirkulär ekonomi genom att skapa bättre förutsättningar för företag att använda resurser smartare, minska avfall och utveckla nya affärsmöjligheter.

Nacka vatten och avfall samlar också återkommande lokala återbruksaktörer i ett nätverk för erfarenhetsutbyte, inspiration och samverkan.

På kommunens kretsloppscentraler tas återbrukbart material om hand av upphandlade återbruksaktörer. Allt material kan dock inte säljas vidare som second hand. Material som saknar avsättning lämnas bland annat till skolor och förskolor i Nacka. Det finns samtidigt behov av att öka återbruket redan innan material når kretsloppscentralerna och att hitta fler användningsområden för material med lågt marknadsvärde.

På kretsloppscentralerna sorteras även byggåterbruk, där privata aktörer samt skolor och förskolor kan anmäla intresse för att hämta material.

Under 2026 har Nacka kommun också etablerat ett fritidsbibliotek där sport- och fritidsutrustning lånas ut kostnadsfritt till Nackabor. Satsningen ska göra det enklare att dela resurser och bidra till ett mer aktivt och hållbart samhälle.

Nacka vatten och avfall driver dessutom ett pilotprojekt tillsammans med Tiptapp under 2026. Genom projektet får invånare som lämnar saker till återbruk via appen ett digitalt presentkort att använda hos lokala aktörer i Nacka. Syftet är att göra återbruk enklare och mer attraktivt, så att fler saker används vidare i stället för att lämnas som avfall.

4.2. Utveckling 2027–2032

Under perioden 2027–2032 väntas arbetet med cirkulära tjänster, delning och återbruk gå från enskilda initiativ till en mer etablerad del av samhället. Tillgången till både lokala och digitala lösningar ökar, vilket gör det enklare för invånare att återanvända, dela och reparera i vardagen.

Återbruk och delning väntas i större utsträckning ske direkt mellan privatpersoner eller mellan privatpersoner och företag, vilket minskar behovet av att återbrukbara produkter först lämnas till kretsloppscentralerna.

Samtidigt förväntas nya krav på reparerbarhet, reservdelar och längre produktlivslängd bidra till att fler produkter används längre innan de blir avfall. Det skapar utrymme för fler aktörer som erbjuder reparation, underhåll och cirkulära tjänster.

Sannolikt förväntas även den som producerat produkten som ger upphov till avfall ha ett större intresse att följa den genom hela livscykeln

Samverkan mellan kommunen, näringslivet och andra lokala aktörer fortsätter vara viktig för att stärka utvecklingen. Genom nätverk, pilotprojekt och nya tjänster kan fler lösningar testas, utvecklas och bli en naturlig del av Nackas resurseffektiva samhälle.

5. Avfallshantering i Nacka

I detta kapitel beskrivs hur de största avfallsflödena i Nacka hanteras i dag och hur de kan komma att utvecklas fram till år 2032. Fokus ligger på de avfallsflöden där förändringar i lagstiftning, teknik, beteenden och marknad väntas påverka kommunens arbete mest.

Följande avfallsflöden beskrivs:

- Rest- och matavfall
- Förpackningar och returpapper
- Grovavfall och trädgårdsavfall
- Farligt avfall
- Textil
- Bygg- och rivningsavfall

Syftet är att ge en samlad bild av nuläge, förväntad utveckling och vilka utmaningar och möjligheter som kan påverka kommunens avfallshantering under avfallsplanens period.

5.1. Rest- och matavfall

5.1.1. Nuläge

Den senaste plockanalysen i Nacka kommun, som genomfördes 2025, visade att cirka 60 procent av innehållet i restavfallet inte borde ligga i soppåsen. Det handlar bland annat om matavfall, förpackningar och trädgårdsavfall som i stället skulle kunna sorteras ut för biologisk behandling eller materialåtervinning. En stor del av klimatpåverkan från hushållens restavfall kommer från

plastförpackningar, men även pappersförpackningar, blöjor och annat brännbart avfall bidrar.

I Nacka införs fastighetsnära insamling av förpackningar för alla hushåll under hösten 2026, samtidigt som matavfallsinsamling blir obligatorisk. Dessa förändringar väntas minska mängden restavfall och öka mängden utsorterat matavfall och förpackningsavfall. För enbostadshus innebär förändringen också att hämtning av rest- och matavfall går från varje vecka till varannan vecka för att hålla transporterna nere.

Lagändringar från den 1 juli 2026 innebär också att verksamheter får större möjlighet att hantera sitt avfall på andra sätt inom det kommunala ansvaret. Detaljhandeln får ett tydligare ansvar för sin egen avfallshantering, samtidigt som vissa verksamheter enklare kan få dispens för egen hantering.

Restavfallet från kommunen behandlas i dag vid Stockholms Exergis anläggning i Högdalen. Under 2025 ökade behandlingskostnaderna kraftigt, bland annat eftersom kostnaden i högre grad kopplas till mängden fossilt kol i avfallet. Det skapar både ekonomiska och miljömässiga incitament att minska mängden plast i restavfallet.

Matavfallet behandlas i dag vid St1 Biokrafts biogasanläggning i Gladö kvarn. I nuläget transporteras matavfall dagligen till anläggningen, trots att insamlingsfordonens matavfallsfack ofta inte är fulla. Samtidigt förekommer felsortering som påverkar kvaliteten negativt. För att producera biogas och biogödsel med hög kvalitet behöver utsorteringen därför förbättras.

5.1.2. Utveckling 2027–2032

Under perioden 2027–2032 väntas mängden restavfall minska tydligt till följd av fastighetsnära insamling av förpackningar och obligatorisk matavfallsinsamling. Erfarenheter från andra kommuner visar att restavfallsmängderna kan minska med mellan 20 och 50 procent när liknande system införs.

Ökad utsortering av textilavfall och plast- och metallavfall som inte utgörs av förpackningar förväntas också minska mängden restavfall. Insamlingen förpackningsavfall från hushållen kan samordnas med insamlingen av annat kommunalt avfall utifrån materialslag, vilket Naturvårdsverket utreder under hösten 2026.

Minskade mängder restavfall väntas också drivas av högre kostnader för förbränning, förändrade konsumtionsmönster och ökad medvetenhet om avfallsförebyggande. Samtidigt förväntas fler hushåll sortera ut matavfall, vilket ökar behovet av tydlig kommunikation och styrmedel som främjar hög kvalitet på det insamlade materialet.

På längre sikt väntas även matsvinnet minska, vilket innebär att mängden matavfall per person kan minska trots att fler sorterar rätt.

Biogas och biogödsel kan samtidigt få en större betydelse i ett samhälle med ökat fokus på lokal resiliens, energiberedskap och resurseffektivitet. Matavfall blir därmed inte bara en avfallsfråga, utan också en resurs i omställningen till ett mer robust samhälle.

För insamlingen innebär utvecklingen behov av effektivare transporter. Minskade avfallsmängder, ökade drivmedelskostnader, klimatkrav och digital utveckling väntas tillsammans driva fram smartare ruttplanering, bättre nyttjande av data och möjliga omlastningslösningar för att minska transporternas klimatpåverkan och kostnad.

Ngt om sortering av material som avfall sverige tittar på?

5.2. Förpackningar och returpapper

5.2.1. Nuläge

Förpackningar samlas i huvudsak in via kommunens 37 återvinningsstationer samt från flerbostadshusens fastighetsnära insamling. Under hösten 2026 införs fastighetsnära insamling av förpackningar hos i princip samtliga hushåll. Från enbostadshus samlas papper- och plastförpackningar in varannan vecka medan färgade och ofärgade glasförpackningar samlas in en gång per kvartal. Metallförpackningar från enbostadshusen hämtas efter beställning. Från flerbostadshus samlas förpackningar in via tjänstekoncession där fastighetsägaren tecknar avtal direkt med någon av de upphandlade insamlingsentreprenörerna.

En kartläggning av kommunens återvinningsstationer har genomförts. I samband med införandet av fastighetsnära insamling av förpackningar kommer behovet av återvinningsstationer förändras. Initialt behöver tömningsintervallen optimeras för att sedan framöver ta bort återvinningsstationer som inte längre nyttjas och se över hur de kvarvarande stationerna kan ge mest nytta.

Returpapper samlas fortsatt in via återvinningsstationer, kretsloppscentraler och i vissa flerbostadshus genom fastighetsnära lösningar.

Det insamlade förpackningsavfallet transporteras i dag till omlastningsstation i Högdalen innan det går vidare till återvinning. Materialets kvalitet har stor betydelse för hur effektiv återvinningsprocessen blir. Olika materialslag har olika förutsättningar i återvinningsprocessen. Glas och metall har generellt hög återvinningsgrad (85–90 procent), medan plast i dag har betydligt lägre återvinningsgrad på grund av materialblandningar, föroreningar och tekniska begränsningar (45 procent). Det innebär att ökad utsortering är viktig, men också att rätt sortering och kvalitet i det insamlade materialet är avgörande för att materialet faktiskt ska kunna återvinnas i hög grad.

EU:s nya förpackningsförordning, PPWR, börjar tillämpas från augusti 2026. Förordningen syftar bland annat till att minska onödiga förpackningar, öka återanvändning och stärka marknaden för återvunnet material.

5.2.2. Utveckling 2027–2032

Under perioden 2027–2032 väntas mängden utsorterade förpackningar öka när fastighetsnära insamling gör det enklare för hushåll att sortera rätt. En större andel av de förpackningar som tidigare hamnat i restavfallet kan därmed gå till materialåtervinning.

PPWR väntas successivt bidra till bättre förpackningsdesign genom minskad användning av onödiga engångsförpackningar, högre krav på återvinningsbarhet och ökad andel återvunnet material i nya produkter. På sikt kan detta förbättra effektiviteten i återvinningssystemen, särskilt för materialslag som i dag är svårare att återvinna samt öka efterfrågan på återvunnet material.

Under perioden väntas därför utvecklingen gå från fokus på enbart insamling till ökat fokus på hela kedjan – från hur förpackningar utformas och används till hur effektivt materialet faktiskt kan återvinnas.

Återvinningsstationernas roll förändras också när fastighetsnära insamling blir norm. Vissa stationer kan minska i betydelse, medan andra kan utvecklas till lokala servicepunkter för returpapper, skrymmande förpackningar eller nya cirkulära tjänster.

Digitalisering, sensorer och datastyrd tömning väntas samtidigt bidra till effektivare transporter, bättre resursplanering och mer behovsanpassad service. Sammantaget innebär utvecklingen att förpackningshanteringen i högre grad går från att handla om insamling till att bli en fråga om resurseffektivitet genom hela systemet.

5.3. Grovavfall och trädgårdsavfall

5.3.1. Nuläge

Grovavfall och trädgårdsavfall från hushåll samlas i huvudsak in via kommunens tre kretsloppscentraler samt den mobila kretsloppscentralen. På kretsloppscentralerna tas ett stort antal fraktioner emot för att möjliggöra återbruk, materialåtervinning och energiåtervinning.

Verksamheter kan lämna grovavfall som liknar hushållsavfall samt bygg- och rivningsavfall mot avgift. Under 2026 införs ett inpasseringssystem som gör det möjligt att automatiskt debitera verksamheter som lämnar avfall på kretsloppscentralerna. Det gör det möjligt att redovisa avfallsströmmar från verksamheter separat. Det innebär en tydligare redovisning av det avfall som privatpersoner genererar och uppföljningen av EU-målet om att 65 procent av kommunalt avfall ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas.

Arbetet på kretsloppscentralerna utgår från avfallshierarkin, där prioriteringen är att i första hand främja återbruk, i andra hand materialåtervinning och i tredje hand annan behandling. Se kapitel 4 för hantering av återbruk.

Under 2026 har försortering av hårdplast införts för att öka kvaliteten på materialet och därmed förbättra möjligheterna till materialåtervinning.

Trädgårdsavfall delas i huvudsak upp i fraktionerna gräs och löv, som komposteras, samt ris och grenar, som i dag i huvudsak går till energiåtervinning.

Det finns även fastighetsnära insamling av grovavfall och trädgårdsavfall. För enbostadshus erbjuds abonnemang för insamling av trädgårdsavfall under sommarhalvåret. Grovavfall kan också hämtas fastighetsnära via tjänstekoncession, där invånare beställer hämtning av upphandlade entreprenör.

5.3.2. Utveckling 2027–2032

Under perioden 2027–2032 väntas mängden grovavfall som lämnas till kretsloppscentralerna minska, till följd av förändrade konsumtionsmönster, ökad reparerbarhet och en utveckling mot mer cirkulära affärsmodeller. Samtidigt kan det avfall som ändå lämnas in vara i sämre skick, vilket minskar möjligheten till direkt återbruk.

För att bidra till EU:s mål om att en högre andel av kommunalt avfall ska förberedas för återanvändning eller materialåtervinnas krävs ökad sorteringsgrad och fler samarbeten med aktörer som kan ta tillvara material och komponenter. Det krävs regional samverkan om hur avfallsfraktioner lyfts högre i avfallshierarkin, till exempel hur avfallsfraktionen ris och grenar skulle kunna gå till materialåtervinning.

Boo kretsloppscentral väntas få en permanent plats. Det finns också etablerade samarbeten inom kommunen för att nyttja kretsloppscentralerna till flera funktioner. ?? vet ej vad man tänker på här??

5.4. Farligt avfall

5.4.1. Nuläge

Farligt avfall innehåller ämnen som kan vara skadliga för människor och miljö och behöver därför hanteras separat och på ett säkert sätt. Farligt avfall från hushåll kan lämnas på kretsloppscentralerna och den mobila kretsloppscentralen. Kasserade kanyler ska lämnas till apotek.

Från och med 1 oktober 2026 kan flerbostadshus även välja att införa fastighetsnära insamling av farligt avfall genom upphandlade entreprenörer inom ramen för tjänstekoncession.

Nacka vatten och avfall har tillsammans med Beijer Byggmaterial, Prezero Recycling AB och Svenska träskyddsföreningen genomfört ett pilotprojekt för att

sortera impregnerat trä som icke-farligt avfall med hjälp av ny sorteringsguide. Sorteringen resulterade i att drygt 70 procent av det insamlade impregnerat träet kunde klassificeras som icke-farligt avfall, sju procent kunde återanvändas och endast 21 procent klassificerades som farligt avfall.

5.4.2. Utveckling 2027–2032

Under 2027–2032 väntas impregnerat trä kunna sorteras på kretsloppscentralerna så att icke farligt impregnerat trä kan återbrukas eller hanteras som blandat trä. Det skulle kunna minska mängden impregnerat trä som farligt avfall med nästan 80 procent.

5.5. Textil

5.5.1. Nuläge

Under 2025 skedde stora förändringar i insamlingen av textil. Ny lagstiftning med krav på separat insamling ledde till kraftigt ökade mängder, men också till stora utmaningar då kvaliteten på det insamlade materialet var låg i kombination med att efterfrågan på insamlat material var låg. Från 1 oktober 2025 infördes justerade regler som innebär att mycket smutsiga, trasiga textilier samt strumpor och underkläder får sorteras som restavfall.

I Nacka kommun samlas textil som är hel och trasig in på ett femtiotal platser, bland annat kretsloppcentralerna, återvinningsstationerna och singelbehållare. Insamlingen av textilier sker genom upphandlade återbruksaktörer.

Från april 2028 införs producentansvar för textil. Det innebär att producenter får ett ekonomiskt ansvar för insamling och hantering av textilavfall, med syftet att öka återanvändning, förbättra återvinning och minska mängden textilavfall.

5.5.2. Utveckling 2027–2032

Producentansvaret för textil kommer vara implementerat under större delen av avfallsplanens period. Det kan ge bättre förutsättningar för sortering, återanvändning och materialåtervinning.

Kommunens roll i insamlingen av textil kan sannolikt bli lik rollen för insamling av andra avfallsfraktioner med producentansvar, till exempel elavfall och däck. Samverkan med producentansvarsorganisation och andra insamlingsaktörer kommer vara viktigt. För textil som inte sorteras ut och slängs i restavfallet kommer kommunen fortsatt vara ansvarig.

Digital spårbarhet genom exempelvis produktpass kan på sikt förbättra möjligheten att identifiera material och därmed öka återanvändning och materialåtervinning. Samtidigt väntas producentansvaret i kombination med ändrade köpmönster skapa en mer utvecklad marknad för reparation och återbruk vilket bidrar till att textilier används längre innan de blir avfall.

5.6. Bygg- och rivningsavfall

5.6.1. Nuläge

Byggbranschen står för en mycket stor del av det totala avfallet i Sverige. Under 2022 stod branschen för cirka 60 procent av allt avfall som genererades i Sverige, exkluderat mineralavfall från gruvbranschen [2]. Året innan, 2021, pekades bygg- och fastighetssektorn ut som ett prioriterat område i den svenska handlingsplanen för Sveriges omställning till en cirkulär ekonomi. Det finns flera initiativ för mer hållbart byggande och cirkulera byggmaterial, men omställningen går hittills sakta.

Bygg- och rivningsavfall från icke yrkesmässig verksamhet är avfall under kommunalt ansvar. Det samlas in på kretsloppscentralerna i kommunen. Verksamheter får lämna bygg- och rivningsavfall till kretsloppscentralerna mot en avgift, som från hösten 2026 kommer debiteras automatiskt med hjälp av ett inpasseringssystem. Nacka vatten och avfall har idag samarbeten med byggaktörer för att kunna återbruka byggmaterial som kommer till kretsloppscentralerna.

I Stockholms län har det förekommit illegal avfallshantering kopplat till bygg- och rivningsavfall som tippats på flera fastigheter. Avfallsbrottslighet kopplat till bygg- och rivningsavfall beror ofta på att undkomma behandlingskostnader eller att avfallet har ett marknadsvärde och kan säljas illegalt [3]. Det ställer ökade krav på kontroll, tillsyn och spårbarhet.

5.6.2. Utveckling 2027–2032

Under perioden 2027–2032 väntas återbruk och cirkulära arbetssätt inom byggsektorn utvecklas och bli en mer etablerad del av byggprocessen. Det innebär att återbruk i större utsträckning behöver beaktas redan i planering, projektering och upphandling. Det gäller både nybyggnation och underhåll av befintliga byggnader.

I Nacka kommun genomförs fastighetsunderhåll och stadsutveckling som är i linje med klimat- och miljöprogrammets mål om 12 procent minskning av klimatutsläpp per år.

Bygg- och rivningsavfall som ändå uppstår väntas i högre grad sorteras och materialåtervinnas. Samtidigt behöver material med farliga ämnen identifieras och hanteras säkert för att skapa en giftfri miljö.

Tillsyn och samverkan mellan aktörer blir viktiga verktyg för att säkerställa att bygg- och rivningsavfall hanteras korrekt och att olagliga flöden motverkas.

5.7. Sammanfattningsvis kring utvecklingen 2027–2032

Under perioden 2027–2032 påverkas avfallshanteringen i Nacka av förändrade förväntningar från invånare, ny lagstiftning, teknikutveckling och ökade krav på resurseffektivitet.

Under perioden väntas cirkulära tjänster, delning och återbruk bli en mer etablerad del av samhället. Lokala och digitala lösningar gör det enklare att återanvända, dela och reparera, ofta direkt mellan privatpersoner eller mellan privatpersoner och företag. Nya krav på reparerbarhet, reservdelar och längre produktlivslängd väntas också bidra till att produkter används längre och skapa fler möjligheter för reparation, underhåll och andra cirkulära tjänster. Producenter kan samtidigt få ett större intresse av att följa produkterna genom hela livscykeln. Samverkan mellan kommunen, näringslivet och andra lokala aktörer kommer vara viktig för att utveckla och etablera nya cirkulära lösningar.

Digitalisering och ökad tillgång till data väntas bli en viktig del av utvecklingen. Invånare förväntar sig i högre grad digitala tjänster som ger överblick över avfallshanteringen, exempelvis via appar och digitala tjänster. Ökad transparens kan bidra till bättre sortering och ökat engagemang.

Invånare ställer generellt högre krav på tydlighet, tillgänglighet och service. Samtidigt ökar behovet av att skapa och upprätthålla förtroende för avfallssystemet. Nacka kommun och Nacka vatten och avfall behöver därför arbeta mer aktivt med kommunikation som är enkel, konsekvent och anpassad till olika målgrupper.

Samtidigt ställs högre krav på att avfallssystemen upplevs som rättvisa. Frågor om avgifter, ansvar och service behöver hanteras på ett sätt som är begripligt och transparent, samtidigt som systemen ska bidra till att minska felsortering och främja avfallsförebyggande.

Krisberedskap blir också en allt viktigare del av avfallshanteringen. Nacka kommun och Nacka vatten och avfall behöver säkerställa att insamling och behandling av avfall kan upprätthållas även vid längre störningar. Detta kräver planering för både fastighetsnära insamling och kretsloppscentraler, samt en stärkt samverkan med andra kommuner och regionala aktörer för att säkra funktion även vid större samhällsstörningar.

Vidare kan det ökade värdet på avfall kan leda till mer avfallsbrottslighet. Särskilt bygg- och rivningsavfall lyfts som ett område där riskerna är stora. Detta ställer högre krav på kontroll, samverkan och system som är utformade för att både förebygga fel och hantera nya risker.

6. Referenser

- [1] E. Herngren och O. Rostang, ”Kommunernas ansvar och roll i framtidens avfallshantering, rapport 2023:06,” Avfall Sverige, 2023.
- [2] Naturvårdsverket, ”Avfall i Sverige 2022 - uppkomst och behandling,” Naturvårdsverket, Stockholm, 2024.
- [3] Länsstyrelsen Stockholm, ”Avfallsbrottslighet,” [Online]. Available: <https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/miljo-och-vatten/miljofarlig-verksamhet/avfall/avfallsbrottslighet.html>. [Använd 08 05 2026].